

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 14Co/80/2014
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1113206212
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 02. 2015
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Milan Majerník
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2015:1113206212.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Milana Majerníka a sudcov JUDr. Milana Šebeňa a JUDr. Mareka Kohúta v právnej veci žalobcu: Centrálny depozitár cenných papierov SR, a.s., so sídlom Ul. 29. augusta 1/A, Bratislava 814 80, IČO: 31 338 976, právne zastúpeného BIZOŇ & PARTNERS, s.r.o., so sídlom Hviezdoslavovo námestie 25, 811 02 Bratislava, IČO: 36 833 533, proti žalovanému: D. K., nar. X.X.XXXX, bytom XXX XX M. C. XXX, právne zastúpeného advokátkou JUDr. Danielou Tarhajovou, so sídlom Mlynárska 19, 040 01 Košice, o zaplatenie 829,58 eur s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Humenné č.k. 17C/1/2014-67 zo dňa 10.3.2014, zhodou hlasov členov senátu, takto

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok súdu prvého stupňa.

Žalobca je povinný nahradiť žalovanému na účet jeho právnej zástupkyne JUDr. Daniely Tarhajovej trovy odvolacieho konania pozostávajúce z trov právneho zastúpenia vo výške 59,49 eur do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

odôvodnenie:

Okresný súd Humenné (ďalej len „prvostupňový súd“) napadnutým rozsudkom návrh žalobcu zamietol a žalobcu zaviazal uhradiť žalovanému trovy konania pozostávajúce zo zaplateného súdneho poplatku vo výške 49,50 eur a trovy právneho zastúpenia vo výške 458,35 eur právnenému zástupcovi žalovaného v lehote 3 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Vykonaným dokazovaním mal za preukázané, že dňa 25.4.1993 bol Strediskom cenných papierov SR zriadený účet majiteľa cenných papierov č. ú. 700019204806 vedený na meno žalovaného. Podľa § 99 ods. 8 zák. č. 566/2001 Z.z. žalobca viedol žalovanému účet majiteľa cenných papierov za odplatu. Na základe faktúry č. 8000005761 vystavenej za poskytnutú službu CD-55 - vedenie účtu majiteľa cenných papierov za rok 2008, účtoval žalobca žalovanému poplatok za vedenie účtu v sume 829,58 eur. Predmetná faktúra sa stala splatnou 28.2.2009. Návrh bol podaný na súd 25.2.2013. Prvostupňový súd podotkol, že v danom prípade sa jedná o spotrebiteľský vzťah, a teda podľa § 54 ods. 2 OZ sa na takýto vzťah použije ustanovenie zákona, ktoré je pre spotrebiteľa výhodnejšie. Žalovaný vzniesol námietku premlčania uplatnenej pohľadávky žalobcu, preto sa súd musel s touto námietkou vyporiadať. Pri určení začiatku plynutia premlčacej doby prihliadol na dátum splatnosti faktúry za vedenie účtu, ktorý bol 28.2.2009. Nasledujúcim dňom sa právo mohlo vykonať po prvý raz a žalobcovi už týmto dňom vznikla možnosť podať návrh na súd. Žalobca už dňa 1.3.2009 mohol podať návrh na súd a zároveň od toho dňa začala plynúť 3-ročná premlčacia lehota. Ďalej prvostupňový súd uviedol, že právny vzťah, ktorého obsahom je povinnosť vedenia účtu majiteľa cenných papierov Centrálnym depozitárom a povinnosť majiteľa účtu cenných papierov uhradiť za uvedenú službu odplatu, má povahu zmluvného vzťahu. Poplatok je najčastejšie vymáhaný v prípadoch, kedy bol tento obligačný vzťah založený ešte na základe

zákona č. 600/1992 Zb. o cenných papieroch medzi Strediskom cenných papierov a majiteľmi cenných papierov nadobudnutých v priebehu tzv. kupónovej privatizácie. V dobe účinnosti uvedeného zákona nebola pre vznik uvedeného právneho vzťahu potrebná písomná zmluva, mnohí majitelia cenných papierov až do doby vymáhania odplaty za vedenie účtu, o existencii právneho vzťahu vôbec nevedeli. Podľa § 58 ods. 5 zák.č. 600/1992 Zb. sa právny vzťah spravoval okrem zákona o cenných papieroch, Obchodným zákonníkom. Prechodné ustanovenie § 161 nového zákona č. 566/2001 Z.z. o cenných papieroch podriadilo správu právneho vzťahu (s výnimkou jeho vzniku a nárokov, ktoré vznikli pred nadobudnutím jeho účinnosti) pod novú právnu úpravu, ktorá však konkrétne ustanovenia upravujúce základné náležitosti zmluvy o vedení účtu majiteľa cenných papierov neobsahuje. Centrálny depozitár uzatvára nové zmluvy ako inomináty podľa ust. § 269 ods. 2 ObZ s tým, že zmluvy podriaďuje režimu obchodného zákonníka v zmysle ust. § 262 ods. 1 ObZ. Z hľadiska určenia povahy zmluvy prvostupňový súd konštatoval, že ide o odplatnú zmluvu týkajúcu sa cenných papierov podľa § 261 ods. 6 písm. c) ObZ, t.j. absolútny obchod, pričom zároveň uviedol, že bez ohľadu na dobu svojho vzniku niesol predmetný záväzkový vzťah pri jeho uzatváraní s nepodnikateľským subjektom, znaky tzv. spotrebiteľskej zmluvy. Teda aj keby sa vzťah mal s odkazom na zmluvný typ posudzovať podľa obchodného zákonníka, podľa záverov súčasnej judikatúry by analogicky mala premlčacia doba pre uplatnenie nároku na odplatu za vedenie účtu majiteľa cenných papierov voči spotrebiteľovi plynúť po dobu 3 rokov v súlade s ust. § 101 OZ, pretože je to v zmysle ust. 52 ods. 2 OZ na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Prvostupňový súd aplikoval pre plynutie premlčacej doby ustanovenie občianskeho zákonníka, nakoľko sa jedná o spotrebiteľa a spotrebiteľský charakter zmluvy, z tohto dôvodu neaplikoval na plynutie premlčacej doby ustanovenia obchodného zákonníka, a teda 4-ročnú premlčaciu dobu tak, ako žiadal žalobca, ktorý poukazoval na skutočnosť, že zmluva o vedení účtu majiteľa cenných papierov je absolútnym obchodom. V danom prípade premlčacia doba uplynula dňom 28.2.2012. V tejto lehote žalobca neuplatnil svoje právo na súde. Návrh bol podaný na súd až dňa 25.2.2013, teda po uplynutí všeobecnej 3-ročnej premlčacej lehoty na vykonanie práva. Žalovaný vzniesol námietku premlčania, pričom použitie tejto námietky má za následok zánik celého nároku patriaceho k obsahu práva, t.j. zánik jeho súdnej vymáhateľnosti, v dôsledku čoho premlčané právo nemožno žalobcovi priznať. Z tohto dôvodu súd prvého stupňa návrh zamietol, nakoľko mal za preukázané, že nárok žalobcu je v celom rozsahu premlčaný. O trovách konania rozhodol podľa ustanovenia. § 142 ods.1 O.s.p. a priznal úspešnému žalovanému náhradu trov konania, ktoré pozostávajú zo zaplateného súdneho poplatku vo výške 49,50 eur a z trov právneho zastúpenia vo výške 458,35 eur.

Proti tomuto rozsudku podal odvolanie žalobca. Navrhol, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

V odvolaní uviedol, že má za to, že medzi ním a žalovaným nevznikol spotrebiteľský vzťah. Žalovaný ako majiteľ cenných papierov týmito disponoval za účelom dosiahnutia zisku, teda zvyšovania svojho majetku. Poukázal na to, že súd prvého stupňa sa nezaoberal účelom vlastníctva predmetných cenných papierov ani napriek skutočnosti, že neexistuje iné ako obchodnoprávne využitie cenných papierov, a bez ďalšieho zdôvodnenia priznal žalovanému ako fyzickej osobe status spotrebiteľa. Žalobca je toho názoru, že žalovaný ako majiteľ cenných papierov nespĺňa podmienky konštituované v Zákone o ochrane spotrebiteľa, teda v danom vzťahu nie je spotrebiteľom. Poukázal na to, že z ust. § 263 ods. 1 Obchodného zákonníka vyplýva, že ust. § 261 Obchodného zákonníka konštituuje existenciu absolútnych obchodných záväzkových vzťahov a rovnako ust. § 397 Obchodného zákonníka, podľa ktorého je premlčacia doba v obchodnoprávných vzťahoch štvorročná, sú kogentné ustanovenia, teda nie je možné ignorovať ich a aplikovať iný zákon, v danom prípade Občiansky zákonník. Má za to, že výklad práva, podľa ktorého neplatia normy platného práva pre všetkých, ale individuálne podľa posúdenia toho, čo spotrebiteľovi vyhovuje v danom prípade najviac, je v právnom štáte neprípustný. Týmto spôsobom súd prvého stupňa prelomil kogentný charakter noriem Obchodného zákonníka konštituujujúcich premlčaciu lehotu v obchodnoprávných vzťahoch, v danom prípade dokonca v absolútnom obchodnoprávnom zväzku. Podľa výkladu deklarovanom v rozsudku v jednom záväzkovom vzťahu platí pre uplatnenie nároku jednej zmluvnej strany - spotrebiteľa - štvorročná premlčacia doba, a pre uplatnenie nároku druhej zmluvnej strany - podnikateľa - trojročná premlčacia doba. Je toho názoru, že v danom prípade dochádza k neodôvodnenému porušovaniu jeho práv ako podnikateľa, keďže má legitímne právo domnievať sa, že jeho nárok založený výhradne na obchodnoprávných vzťahoch sa spravuje v otázke premlčania Obchodným zákonníkom. Má za to, že súd prvého stupňa nezdôvodnil, prečo uprednostnil ustanovenie všeobecného právneho predpisu pred kogentnou normou lex specialis, pričom relevantné odôvodnenie takéhoto postupu neexistuje a tento výklad považuje za protiústavný.

K odvolaniu žalobcu podal písomné vyjadrenie žalovaný. Navrhol potvrdiť rozsudok a priznať mu náhradu trov odvolacieho konania.

Vo vyjadrení uviedol, že napadnutý rozsudok považuje za vecne správny. Je toho názoru, že súd správne zistil skutkový stav veci a vec správne právne posúdil, keď návrh z dôvodu premlčania nároku žalobcu zamietol. Právny záver ku ktorému dospel riadne a podrobne odôvodnil, preto neobstoja tvrdenia žalobcu o nedostatočnom zistení skutkového stavu, nesprávnom právnom posúdení veci resp. odňatí možnosti konať pred súdom.

Krajský súd v Prešove (ďalej len odvolací súd) príslušný na rozhodnutie o odvolaní podľa § 10 ods. 1 zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku v znení neskorších predpisov (ďalej len O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ustanovenia § 212 O.s.p. a zistil, že odvolanie žalobcu nie je dôvodné. O odvolaní bolo rozhodnuté postupom podľa ustanovenia § 214 ods. 2 v spojení s ustanovením § 156 ods. 3 O.s.p., pričom miesto a čas vyhlásenia rozhodnutia boli oznámené na úradnej tabuli súdu najmenej päť dní pred vyhlásením.

Prvostupňový súd rozhodol vo výroku správne. Odvolací súd sa stotožňuje s odôvodnením rozsudku a v súvislosti s odvolacími dôvodmi dopĺňa:

Žalobca v odvolaní poukázal na to, že vzťah medzi účastníkmi je vzťahom obchodnoprávnym, preto sa naň budú primerane vzťahovať ustanovenia Obchodného zákonníka, z ktorého odvodzuje použitie ustanovení o premlčaní nie podľa občianskeho práva, ale podľa obchodného práva.

Odvolací súd poukazuje predovšetkým na to, že predmetný zmluvný vzťah vznikol 25.4.1993 a v súvislosti s rozhodovaním súdu v tejto veci považuje za potrebné dať do pozornosti nález Ústavného súdu ČR zo dňa 15.06.2009 vydaný pod spis. zn. I.ÚS 342/09, v ktorom sa uvádza: „Režim spotrebiteľských zmlúv (zmlúv na ochranu spotrebiteľa) bol však výslovne upravený v Občianskom zákonníku až novelou vykonanou zákonom č. 367/2000 Sb., a to s účinnosťou od 1. 1. 2001. Jej cieľom bolo zaistiť harmonizáciu českého zmluvného práva s európskym spotrebiteľským právom, resp. s *aquis communautaire*, dosiahnutého v tejto oblasti (pre teraz posudzovanú skutkovú situáciu sú relevantné najmä smernice Rady 85/577/EHS zo dňa 20.12.1985 o ochrane spotrebiteľa v prípade zmlúv uzavretých mimo obchodné priestory a smernice Rady 93/13/EHS zo dňa 05.04.1993 o neprimeraných podmienkach v spotrebiteľských zmluvách). Východiskom spotrebiteľskej ochrany je postulát, podľa ktorého sa spotrebiteľ ocitá vo fakticky nerovnom postavení s profesionálnym dodávateľom, a to s ohľadom na okolnosti, za ktorých dochádza ku kontraktácii, s ohľadom na väčšiu profesionálnu skúsenosť predávajúceho, lepšiu znalosť práva a ľahšiu dostupnosť právnych služieb a konečne so zreteľom na možnosť stanovovať zmluvné podmienky jednostranne cestou formulárových zmlúv. Pre takéto vzťahy je charakteristické, že podnet ku zmluvnému jednaniu pochádza spravidla od dodávateľa, pričom spotrebiteľ nie je na zmluvné dojednania pripravený, pri kontraktácii je využívaný moment prekvapenia a neskúsenosti spotrebiteľa. Spoločným znakom tejto novej kogentnej právnej úpravy je teda snaha cestou práva vyrovnať túto faktickú nerovnosť, a to formou obmedzenia autonómie vôle. Ústavný súd je presvedčený, že takýchto podmienok je treba cestou výkladu podústavného práva dosiahnuť i v prípade „de facto“ spotrebiteľských vzťahov vzniknutých pred nadobudnutím účinnosti vyššie uvedeného zákona č. 367/2000 Sb., lebo materiálne nahliadané pozícia kontrahenta uzavierajúceho zmluvu pred nadobudnutím účinnosti tohoto zákona sa nijako nelíšila od spotrebiteľa uzavierajúceho zmluvu už v režime spotrebiteľských zmlúv.“

Pri podobnosti právnych úprav v SR a ČR je uvedený názor v celom rozsahu aplikovateľným aj v SR.

S účinnosťou novely Občianskeho zákonníka vykonanej zákonom č. 150/2004 Zz. od 1.4.2004 sa posilnila právna ochrana aj na vzťahy spred účinnosti, a teda aj na predmetnú právnu vec.

Niet žiadneho dôvodu, aby na predmetnú právnu vec spotrebiteľskej povahy nemala dopadať právna ochrana vyplývajúca z ust. §54 OZ. Odvolací súd považuje spotrebiteľské zmluvy vzhľadom na vzťah medzi podnikateľom a nepodnikateľom (B2C, biznismen to consumer) a so zreteľom na nepodnikateľský účel zmluvy za typické občianskoprávne vzťahy.

Odvolačný súd nijako nepopiera argumenty, že odplatná zmluva týkajúca sa cenných papierov je absolútnym obchodom, a že na ňu dopadá tretia časť Obchodného zákonníka bez ohľadu na povahu účastníkov zmluvy. Predmetná vec je však tiež o spotrebiteľskej zmluve, ktorá je regulovaná osobitnou právnou úpravou (zákon č. 634/1992 Z.z. a ustanoveniami Občianskeho zákonníka). Ide o vzťah medzi obchodníkom a spotrebiteľom. Teda ide o typický občianskoprávny vzťah.

Je náležité a plne v súlade s princípmi ochrany spotrebiteľa, že v prípade duplicitnej právnej úpravy rovnakých inštitútov súkromného práva je dôvodné aplikovať právnú úpravu o občianskych právach, a nie podnikateľské právo (porov. rozsudok NS SR vo veci 5MCdo 20/09, rozsudok OS Banská Bystrica vo veci 61 Cb 221/09). S účinnosťou zákona č. 150/2004 Z.z. (1.4.2004) došlo k zásadnej zmene spotrebiteľského práva. Nevýhodnejšie zmluvné klauzuly oproti zneniu Občianskeho zákonníka sa dostali do rozporu s novým ustanovením § 54 ods. 1 „spotrebiteľovi sa ani inak nesmie zhoršiť jeho postavenie“. Použitie nevýhodnejšieho podnikateľského práva a nie občianskeho práva na spotrebiteľský právny vzťah vrátane premlčania predstavuje takéto zhoršenie postavenia spotrebiteľa.

O tom, že ide o spotrebiteľskú zmluvu, odvolací súd nepochyboval a v konečnom dôsledku tomu zodpovedá aj definícia spotrebiteľskej zmluvy, za ktorú sa považuje každá zmluva bez ohľadu na právnu formu, ak ju uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom (predtým porov. § 23a zákona č. 634/1992 Z.z., ktorý za spotrebiteľskú zmluvu neskôr označil explicitne aj zmluvu podľa Obchodného zákonníka („...za spotrebiteľskú zmluvu sa považuje zmluva podľa Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka a ...“).

Dualistický systém záväzkového práva na Slovensku je určitá anomália medzi právnymi poriadkami (dve kúpne zmluvy, dvojaká úprava premlčania, dvojaká úprava odstúpenia od zmluvy, dvojaká právna úprava zmluvných pokút a pod.). Aplikácia prax síce ukazuje, že aj takýto stav môže dlhodobo fungovať (od 1.1.1992), avšak niet rozumného dôvodu na skonštatovanie, že na plynutie času a jeho dôsledky vrátane premlčania v typickej občianskoprávnej veci má dopadať právna úprava regulujúca vzťahy v zásade medzi biznismenmi, ak Občiansky zákonník ako kódex občianskeho súkromného práva takúto úpravu má a je pre spotrebiteľov výhodnejšia. (porov. tiež 5MCdo 20/09, rozsudok KS v Prešove vo veci 6Co 26/12).

Je nesporné, že v danom zmluvnom vzťahu vystupoval spotrebiteľ ako osoba, ktorá pri uzatváraní a plnení spotrebiteľskej zmluvy nekoná v rámci predmetu svojej obchodnej činnosti alebo inej podnikateľskej činnosti. Správne preto súd prvého stupňa uzavrel, že v danom prípade ide aj o zmluvu spotrebiteľskú. Odvolací súd preto odmieta názor žalobcu, podľa ktorého na predmetnú spotrebiteľskú vec nedopadá právna úprava občianskeho práva, ale obchodného práva.

Aj napriek tej skutočnosti, že predmetná odplatná zmluva týkajúca sa cenných papierov má charakter obchodnoprávny, súčasne ide aj o zmluvu, majúcu charakter zmluvy spotrebiteľskej. Vzhľadom na spotrebiteľský charakter predmetnej zmluvy normy obchodného práva sú v takomto prípade použiteľné len vtedy, ak neodporujú úprave majúcej z dôvodu povahy prednosť, teda úprave spotrebiteľských vzťahov v Občianskom zákonníku. Podľa § 52 ods. 2 Občianskeho zákonníka totiž ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách, ako aj všetky iné ustanovenia upravujúce právne vzťahy, ktorých účastníkom je spotrebiteľ, použijú sa vždy, ak je to na prospech zmluvnej strany, ktorá je spotrebiteľom. Odlišné zmluvné dojednania alebo dohody, ktorých obsahom alebo účelom je obchádzanie tohto ustanovenia, sú neplatné.

Keďže otázka premlčania je v Občianskom zákonníku upravená výhodnejšie pre spotrebiteľa oproti jej úprave v Obchodnom zákonníku, na premlčanie správne súd prvého stupňa aplikoval ust. § 100 a nasl. Občianskeho zákonníka na základe námietky premlčania, vznesenej žalovaným.

Dôvody odvolania sa nevenujú výroku o náhrade trov konania. Preto pri viazanosti dôvodmi odvolania (§ 212 ods. 1 O.s.p.) odvolací súd nevidel dôvod, aby bližšie tento výrok preskúmaval.

Zo všetkých vyššie uvedených dôvodov odvolací súd v súlade s § 219 ods. 1 O.s.p. rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil.

Pri rozhodovaní o trovách odvolacieho konania vychádzal odvolací súd z ust. § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.. Žalovaný bol v odvolacom konaní úspešný, preto mu podľa vyššie citovaných ustanovení vzniklo právo na náhradu trov odvolacieho konania. Žalovaný si trovy odvolacieho konania uplatnil riadne a včas. Na základe týchto skutočností odvolací súd zaviazal žalobcu, ktorý bol v odvolacom konaní neúspešný, k povinnosti nahradiť žalovanému trovy odvolacieho konania v celkovej výške 59,49 eur. Uvedené trovy odvolacieho konania predstavujú trovy právneho zastúpenia za 1 úkon právnej služby (vyjadrenie k odvolaniu), a keďže predmetom sporu (odvolania) je zaplatenie sumy 829,58 eur, tvorí tarifnú hodnotu veci v odvolacom konaní táto čiastka. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby z tejto hodnoty je 51,45 eur v zmysle § 10 ods. 1 Vyhlášky MS SR č. 655/2004 Z.z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „Vyhláška“). K tejto odmene sa pripočítava paušálna náhrada miestneho prepravného a miestnych telekomunikačných poplatkov (§ 16 ods. 3 Vyhlášky) vo výške 8,04 eur.

Prisúdenú náhradu trov odvolacieho konania vo výške 59,49 eur je žalobca povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne žalovaného (§ 149 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal odvolací senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0 (§ 3 ods. 9 zák.č. 757/2004 Z.z. o súdoch).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.